

Огаренко Тетяна Анатоліївна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Донецького державного університету внутрішніх справ, 25000, м. Кропивницький, вул. Велика Перспективна, 1, тел.: 097-907-0107, e-mail: info@dnuvs.ukr.education, tetogarenko@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-8400-1670>.

СКЛАДЕНІ ПРИСУДКИ ЯК СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ КОМПОНЕНТИ В ПОЕЗІЯХ ЛІНИ КОСТЕНКО

Анотація. Вивчення ідіостилю письменника уможливорює розуміння неповторності письменницької манери. Дослідження мовних особливостей на всіх рівнях (словотвірному, лексичному, морфологічному, синтаксичному тощо) дозволяє виявити секрети творчої майстерності авторів, засоби впливу на естетичне сприйняття твору. Синтаксичний рівень є найвищою ланкою мовних одиниць, саме він реалізує комунікативну функцію. Основною характеристикою речення як головної синтаксичної одиниці є предикативність, тобто зв'язок повідомлюваного з дійсністю. Головним складником предикативності є присудок, тому аналіз типів цих структурно-семантичних компонентів є важливим для цілісного сприйняття художнього тексту.

У статті проаналізовано складені присудки в поезіях Ліни Костенко, зокрема в циклах поезій «Природа», «Любов», «Пам'ять». При характеристиці присудка, як і інших синтаксичних компонентів, виникає низка питань, особливо про визначенні його меж, тобто про структурні особливості.

Традиційно виокремлюють складені іменні та складені дієслівні присудки.

Аналіз показав, що в поезіях Ліни Костенко циклів «Пам'ять» «Любов» «Природа» рівномірно вживаються складені іменні присудки. З-поміж проаналізованих компонентів виділено декілька типів.

Перший тип виокремлених іменних присудків складається зі зв'язки *бути* (наявної чи нульової) та іменника. Другий тип має в складі напівповнозначні зв'язки *стати, взятися, зватися, лишатися* та ін. та іменник. До третього типу віднесено присудки зі зв'язкою та порівняльною іменною частиною. Такі присудки називаються порівняльними, і для поезій Ліни Костенко досить характерні. Четвертий тип складається зі зв'язки *бути* та прикметника (дієприкметника). У п'ятому типі наявна зв'язка та прономінатив. Такі конструкції рідковживані, однак саме за рахунок нетипової іменної частини вони несуть значне стилістичне навантаження, передають особливо забарвлену предикативну ознаку. Шостий тип іменних присудків - зв'язка в поєднанні з іменною частиною, вираженою словосполученням.

У складених дієслівних присудках лексичну основу становить інфінітив, граматичне значення передається за допомогою допоміжних дієслів – модальних чи фазових дієслів. Особливістю поезій Ліни Костенко аналізованих циклів є непродуктивне вживання складених дієслівних присудків.

Ключові слова: синтаксис, головні члени речення, присудок, типи присудків, поезії Ліни Костенко.

Tetiana Oharienko, candidate of philological sciences, associate professor, associate professor of the department of social and humanitarian disciplines of Donetsk State University of Internal Affairs, 25000, Kropyvnytskyi, st. Velika Perspektivna, 1, phone: 097-907-0107, e-mail: info@dnuvs.ukr.education, tetogarenko@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-8400-1670>.

COMPOUND PREJUDICES AS STRUCTURAL-SEMANTIC COMPONENTS IN LINA KOSTENKO'S POEMS

Abstract. The study of the writer's idiostyle makes it possible to understand the uniqueness of the writer's manner. The study of linguistic features at all levels (word-forming, lexical, morphological, syntactic, etc.) allows us to reveal the secrets of the authors' creative skill, the means of influencing the aesthetic perception of the work. The syntactic level is the highest link of language units, it is it that implements the communicative function. The main characteristic of a sentence as the main syntactic unit is predicativeness, that is, the connection of what is communicated with reality. The main component of predicativeness is the predicate, therefore, the analysis of the types of these structural-semantic components is important for the holistic perception of the literary text.

The article analyzes compound predicates in Lina Kostenko's poetry, in particular in the poetry cycles "Nature", "Love", "Memory". When characterizing the predicate, as well as other syntactic components, a number of questions arise, especially about defining its boundaries, that is, about structural features.

Traditionally, compound nominal and compound verb predicates are distinguished.

The analysis showed that in Lina Kostenko's poems of the cycles "Memory", "Love", "Nature" compound nominal predicates are uniformly used. Among the analyzed components, several types were distinguished.

The first type of isolated nominal predicates consists of the connection to be (present or null) and a noun. The second type includes the semi-complete conjunctions to become, to take, to be called, to stay, etc. and noun. The third type includes predicates with a conjunction and a comparative noun part. Such predicates are called comparative and are quite characteristic of Lina Kostenko's poetry. The

fourth type consists of the connection to be and an adjective (adverb). The fifth type has a conjunction and a pronominal. Such constructions are rarely used, but precisely due to the atypical nominal part, they carry a significant stylistic load, convey a particularly colorful predicative sign. The sixth type of nominal predicates is a conjunction in combination with a nominal part expressed by a phrase.

In compound verb predicates, the lexical basis is the infinitive, the grammatical meaning is conveyed with the help of auxiliary verbs - modal or phase verbs. The feature of Lina Kostenko's poems of the analyzed cycles is the unproductive use of compound verb predicates.

Key words: syntax, main members of the sentence, predicate, types of predicates, Lina Kostenko's poetry.

Постановка проблеми. Речення, що є основною одиницею синтаксису, становило і становить інтерес для дослідження, оскільки є одиницею багатовимірною, і кожен із вчених може виокремити той аспект, який недостатньо вивчений. Головною ознакою речення є предикативність, що у двоскладному реченні виражається двома головними компонентами – підметом і присудком. Усі форми присудків досить детально вивчено і проаналізовано у сучасному мовознавстві, однак функціонування різних типів присудків у творах сучасних письменників є ще недостатньо дослідженою ланкою, тому становить інтерес для науковців і є актуальним. Зокрема, творчість Ліни Василівни Костенко завжди викликала і викликає зацікавлення як літературознавців, так і лінгвістів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На цей час ґрунтовно проаналізовано ономастичний простір творів поетеси (Ю. О. Карпенко, М. Р. Мельник), можливості експресивно-конотативного потенціалу морфології (Л. А. Семененко), лексичний рівень (Т. В. Бабич, В. Власенко, Т. В. Іванова, О. Козлова, Н. Місяць, Н. Піддубна, Н. Яценко тощо). Систематичного вивчення синтаксичного рівня творів Л. Костенко, зокрема категорії присудка, до цього часу не проводилося, тому пропонується тема є **актуальною**.

Мета статті – аналіз складених присудків у поезіях Ліни Костенко.

Виклад основного матеріалу. Поетичний (експресивний, афективний) синтаксис виникає внаслідок використання ресурсів граматичної системи мови, синтаксичних засобів (синтаксичних одиниць, зв'язків і відношень між ними та їхніми компонентами) для досягнення художньої мети.

Мовознавці єдині у думці, що основною ознакою речення є предикативність. «Предикативність – комплексна синтаксична категорія, що виражає співвіднесеність повідомлення з дійсністю і формує речення як комунікативну одиницю» [1, С. 44].

З погляду формально-синтаксичної організації основу речення становлять структурні схеми, що є своєрідним зразком, за яким можна побудувати будь-яке речення. Залежно від синтаксичних зв'язків виділяють компоненти речення, які важливі для визначення типів речення. Основним формально-синтаксичним

типом простого речення є двоскладні речення. Найважливішим структурно-семантичним елементом речення є присудок.

«Присудок – головний член двоскладного речення, який, указуючи на модально-часову характеристику носія предикативної ознаки, перебуває в предикативному зв'язку з підметом» [1, С. 73].

Серед інших компонентів синтаксичної структури речення присудок вважається однією з найскладніших категорій синтаксису як щодо встановлення його формально-граматичних меж, так і щодо інтерпретації його семантики. При характеристиці присудка, як і інших синтаксичних компонентів, виникає низка питань, особливо при визначенні його меж. Об'єм і межа виступають ознаками, які характеризують формально-граматичну природу присудка. Ознаками, які визначають присудок як компонент семантико-граматичний (предикат), є синтаксичне значення дії, стану, ознаки, що конкретизуються лексичним значенням конкретних слів. Ці ознаки співвідносять даний компонент речення з позамовною дійсністю. Кожен із варіантів формально-граматичного присудка, незалежно від структури, вказує на одне із значень – дію, стан чи ознаку.

За структурою розрізняють простий і складений присудки. Деякі вчені, крім названих, виділяють ще й складний присудок.

Виходячи із структури складеного присудка і беручи до уваги визначальну роль другого елемента з боку морфологічного розмежування (інфінітив з одного боку, а всі інші частини мови — з другого), складений присудок поділяють на два типи: складений дієслівний і складений іменний: а) якщо другим елементом є інфінітив, такі присудки відносять до складених дієслівних; б) якщо другим елементом є інша частина мови чи словосполучення, такі присудки вважаються складеними іменними. В іменному складеному присудку показниками граматичних значень (часу, особи, способу) є зв'язка, яка також служить засобом поєднання присудка з підметом. У складеному дієслівному присудку граматичні значення виражає допоміжне дієслово.

При визначенні складу дієслівних зв'язок і допоміжних дієслів української мови береться до уваги ступінь вираження лексичного значення. Частина дієслів беруть мінімальну участь у вираженні предметного значення присудка і є дієслівними зв'язками в складеному іменному присудку (*бути, стати, залишитися, означати, становити, зоставатися, робитися*) і допоміжними дієсловами в складеному дієслівному присудку (*могти, мусити, зволити, намагатися, намірятися, сміти, розохотитися, умудрятися, спробувати, заходитися, перестати*) [35, с.59-85, 68].

Групу складених дієслівних присудків складають разом з інфінітивами дієслова, які виявляють стопроцентну сполучуваність з інфінітивом. Це дієслова: *могти, мусити, зволити, намагатися, намірятися, сміти, розохотитися, умудритися, спробувати, заходитися, перестати*. Формально-граматичні особливості цих дієслів полягають у тому, що, будучи дієсловами

релятивної семантики, свою інформативну недостатність вони компенсують лише формою інфінітива повнозначного дієслова.

В українській мові вживаються також дієслова, які рідко сполучаються з інфінітивом, але синтаксична єдність їх з неозначеною формою дієслова забезпечується тим, що вони, потрапивши у не зовсім звичну для них сполучуваність, одержують нове значення. Наприклад, це стосується дієслів *залишатися, лишатися, зоставатися*, які в сполученні з інфінітивом втрачають типове для них лексичне значення і одержують значення «продовжувати», що, звичайно, має місце лише у сполученнях із певним рядом інфінітивів (кількісний склад їх обмежений — *лежати, стояти, сидіти, жити*). Підсумовуючи сказане про структуру двокомпонентного присудка, можна сказати, що складений присудок являє собою сполучення двох компонентів – допоміжного і головного. Лексичне значення такого присудка закладене в основному компоненті і частково в допоміжному, граматичне значення (значення способу, особи чи роду, числа) передається допоміжним компонентом.

За способом вираження основного компонента складені присудки поділяються на дієслівні та іменні.

Складені присудки є аналітичними конструкціями, в яких розподілені функції між компонентами: один виражає лексичне значення, інший – граматичне. Залежно від морфологічного способу вираження семантичної частини складені присудки поділяються на дієслівні та іменні.

У структурному плані складений іменний присудок являє собою двокомпонентну конструкцію, утворену з дієслова-зв'язки та імені. Іменна частина є носієм лексичного значення присудка. Дієслово-зв'язка служить засобом граматичного зв'язку присудка з підметом і передає граматичні значення способу, часу, особи чи роду, числа.

Двокомпонентні складені іменні присудки складаються зі зв'язки та іменної частини (повнозначного слова – імені). Слід наголосити, що термін «ім'я» вживається не у значенні іменних частин мови, а як антонім до поняття «дієслово», тобто під «ім'ям» мається на увазі слова усіх частин мови, крім дієслова. Таким чином створюється опозиція: дієслівний присудок з дієслівним компонентом й іменний присудок з недієслівним елементом.

У ролі зв'язки можуть використовуватися власне-зв'язки (*бути, являти собою, становити*) та напівповнозначні зв'язки, які частково зберігають лексичне значення (*ставати, стати, робитися, вважатися, виявлятися, називатися, іменуватися, здаватися, доводиться, уявлятися, лишатися, правити, зоставатися тощо*). Особливістю зв'язки *бути* є те, що у формі теперішнього часу вона зазвичай опускається, це є нормою для сучасної української мови. «Головна ознака дієслівних зв'язок - їх синтаксична роль – вираження відповідних синтаксичних категорій, а тому основна особливість зв'язок полягає в максимальному обмеженні їх функціональної участі у вираженні лексичного змісту присудка» [2, С. 161]. Однак в цілому весь

присудковий комплекс характеризується неподільністю і спільністю синтаксичної функції.

Іменна частина може виражатися будь-якою частиною мови, крім власне-дієслова, а також сполуками, фразеологізмами, цілими виразами тощо.

У поезіях Ліни Костенко з циклів «Пам'ять» «Любов» «Природа» рівномірно вживаються складені іменні присудки. З-поміж проаналізованих компонентів можна виділити декілька типів.

Перший тип виокремлених іменних присудків: зв'язка бути (наявна чи нульова) + іменник, наприклад: - *Я Світязь, я Світязь, я Світязь!* [3, С.25]; - *Я Альта, я Альта, я Альта!* [3, С.25]; *А я – Маруся* [3, С.32]; *У нього був метелик на маніжці* [3, С.50]. (50); *Це, може, навіть і не вірші, а квіти, кинуті тобі* [3, С. 54]; *Я дерево, я сніг, я все, що я люблю* [3, С.57]; *Оця реальна мить вже завтра буде спомином, а післязавтра – казкою казок* [3, С. 58]. Зазвичай у таких присудках іменники вживаються у формі називного відмінка, рідше – в орудному. Інколи іменна частина виражається не одним іменником, і цілим словосполученням, як-от: *Нехай це – витвір самоти, Нехай це – вигадка й омана!* [3, С. 51]; *І, може, це і є моя найвища сутність* [3, С. 57].

Другий тип: напівповнозначні зв'язки *стати*, *взятися*, *зватися*, *лишатися* та ін. + іменник: *В маєтку гетьмана Івана Сулими, В сучасному селі, що зветься Сулимівка...* [3, С. 25]; *А одна розродилася, і стала ушосте – мати* [3, С. 27]; *Не забудьте незабутнє, Воно вже інесєм взялось!* [3, С. 28]; *...І жив народ. І звався він шумери* [3, С. 31]; *Мов тихий дзвін гірського кришталю, Несказане лишилось несказаним* [3, С. 49].

Третій тип: зв'язка + порівняльна іменна частина. Такі присудки називаються порівняльними, і для поезій Ліни Костенко досить характерні, наприклад: *Прозрінь не бійся, бо вони як ліки. Не бійся правди, хоч яка гірка, Не бійся смутків, хоч вони як ріки* [3, С. 34]; *Це все було як марення, як сон* [3, С. 53]; *Все блищить, і люди як нові* [3, С. 58]; *А через півжиття, коли ти вже здоровенний, ця нереальна мить – як сон серед садів!* [3, С. 58].

Четвертий тип: зв'язка бути + прикметник (дієприкметник). Такий тип найчастотніший у аналізованих поезіях, наприклад: *Гарні діти були* [3, С. 27]; *Біда, коли земля така ласкава, коли така правічна й молода* [3, С. 30]; *Ти не дивись, що дівчинка сумна ця* [3, С. 49]; *Там, за порогами, в степях, Де землі щедрі та розлогі, Сидять лелеки на стовпах І ріллі дихають вологі...* [3, С. 60]. Зв'язка може бути матеріально виражена і нульова. Дослідження виявило, що у поезіях Ліни Костенко рівною мірою вживаються складені присудки, у яких іменна частина виражена прикметником як з наявною, так і з нульовою зв'язкою. Все ж, дотримуючись загальномовної тенденції, поетеса віддає перевагу конструкціям з нульовою зв'язкою бути, наприклад: *Мужчини їхні вбиті* [3, С. 26]; *Хтось, може, винен перед ними* [3, С. 28]; *А ми живі, нам треба поспішати* [3, С. 33]; *Я спокійна. Я щаслива з другим* [33, С. 52]; *Цей ліс живий* [3, С. 57]; *Згорів город, і жито кволе...*[3, С. 61]; *Виходжу в сад, він чорний і худий* [3, С. 63]. Структури з матеріально вираженою зв'язкою теж

уживаються в поетичному синтаксисі письменниці, як-от: *Вона росте ще, завтра буде вишенька* [3, С. 49]; *Він був старий і плакав не про нас* [3, С. 50]; *Були слова палкими й не сучасними* [3, С. 51]; *Такі сади були тоді розхристані* [3, С. 52].

Пятий тип: зв'язка + займенник. Такі конструкції рідковживані, однак саме за рахунок нетипової іменної частини вони несуть значне стилістичне навантаження, передають особливо забарвлену предикативну ознаку: *Печаль твоя в мені* [3, С. 26]; *Моя любове! Я перед тобою* [3, С. 55]; *А я сказала: - Ти мені один* *О цій порі, об іншій і довіку* [3, С. 63].

Шостий тип: зв'язка + іменна частина, виражена словосполученням. Зазвичай у таких словосполученнях центральним словом виступає іменник, напр.: *Навалом сипавши непотріб, Засипав, сам не знав коли, Мечі, шоломи, арфи, котрі Твоєю славою були!* [3, С. 32]; *Нехай це – витвір самоти* [3, С. 51].

Іменна частина у складених присудках може мати різні відмінкові форми: називного, знахідного, орудного відмінків. Кожна відмінкова форма має своє специфічне значення, тому поетеса вживає ту чи ту граматичну форму для розмежування синтаксичних форм з близьким значенням. З погляду історичного розвитку первинною є форма називного відмінка іменної частини, однак десь із XVI ст. почав вживатися орудний предикативний.

У ролі іменної частини складеного присудка називний, знахідний, орудний відмінки виражають різну семантику: для встановлення наявності предикативної ознаки вживається називний предикативний, а орудний і знахідний залучаються тоді, коли треба підкреслити непостійну, нетипову характеристику головного члена-підмета.

Цікаво, що більш чутливі до відмінкової форми іменні частини, виражені іменниками. Для прикметників використання називного відмінка поширюється за свої функціональні межі і переходить у сферу орудного. Пояснюється це тим, що навіть у функції іменної частини присудка прикметник тяжіє до іменника-підмета, тому набуває форми називного відмінка частіше, ніж орудного. Орудний предикативний частіше використовується при дієсловах-зв'язках *ставати, виявлятися, залишатися, зоставатися, робитися, називатися, вважатися, уявлятися* і под. Умовою для вживання орудного, а не називного є також препозиція іменної частини.

Лексичну основу складеного дієслівного присудка становить інфінітив, граматичне значення передається за допомогою допоміжних дієслів – модальних чи фазових дієслів. Двокомпонентний, аналітичний присудок містить у собі нерозривні частини, одна з яких передає основне значення головного члена, інша встановлює граматичний зв'язок присудка з підметом і доповнює семантику інфінітива. Найпоширенішими допоміжними дієсловами у складі дієслівного присудка є дієслова з модальним і фазовим значенням.

Фазові дієслова досить продуктивні у складі дієслівних присудків. Початок дії передається за допомогою слів *почати, прийнятися, пуститися, взятися, кинутися, стати*. Значення тривалості діє передається дієсловами

продовжувати, лишатися, залишатися, зоставатися. Підсумок, закінчення діє виражається словами *закінчувати, перестати, припинити, кинути.*

Допоміжні модальні дієслова вказують на необхідність, бажаність, можливість. К. Ф. Шульжук виділяє декілька груп модальних елементів [1, С. 77]:

1. Форми зі значенням можливості чи неможливості дії: *могти, вміти, встигнути;*
2. модальні слова зі значенням повинності *мати, мусити;*
3. слова з різними відтінками волевиявлення (бажаності, готовності, згоди): *бажати, воліти, хотіти, мріяти, жадати, надумати, намагатися;*
4. дієслова зі значенням суб'єктивно-емоційної оцінки: *любити, боятися;*
5. зі значенням міри звичайності дії: *навчитися, звикнути, пристосуватися;*
6. дієслівні фразеологічні сполуки: *мати можливість, мати намір, мати нагоду, мати звичку, мати право;*
7. предикативні прикметники: *здатний, повинен, рад, схильний, ладен, змушений;*
8. усталені сполуки у змозі, не в силі.

Особливістю поезій Ліни Костенко аналізованих циклів є непродуктивне вживання складених дієслівних присудків. Так, у тематичній групі «Пам'ять» не визначено жодного випадка використання такого типу присудка; у циклах «Любов», «Природа» лише по два/три зафіксованих складених дієслівних присудки. У всіх зазначених випадках вживаються складені дієслівні присудки, у яких роль допоміжного дієслова виконують модальні слова, включаючи предикативні прикметники короткої форми, як-от: *Я ради цього ладна жити* [3, С. 51]; *Плачучі верби не могли журитися...* [3, С. 52]; *Я плачу й можу сліз не витирати* [3, С. 62]. В одному випадку використано неповну конструкцію, у якій пропущений інфінітив складеного дієслівного присудка: *Поїдемо поговорити з лісом, А вже тоді я можу (поговорити) і з людьми* [3, С. 57].

У синтаксичній науці виокремлюють складні присудки, зокрема дуплексиви.

Подвійний присудок, або дуплексив, становить собою специфічне утворення, яке складається з двох повнозначних компонентів, кожен з яких є обов'язковим для вираження предикативності. Зазвичай першим компонентом подвійного присудка є особова форма повнозначного дієслова на означення руху (ходити, іти, прийти, бігти, брести та ін.), стану чи діяльності (стояти, лежати, сидіти, працювати та ін.), другим — найчастіше прикметник чи його еквівалент. Один прикметник не виступає носієм характерних для присудка категорій, для їх вираження залучається повнозначне дієслово. Як і для складеного іменного присудка, типовою для прикметникової частини є форма називного чи орудного відмінків. Частина мовознавців відзначають, що подвійним (дуплексивом) можна називати лише ті присудки, які стосуються

назв осіб. Якщо ж функцію підмета виконують назви неістот, то присудки необхідно трактувати як складений іменний.

У проаналізованих поезіях Ліни Василівни виокремлено два дуплексиви, і, зважаючи на незначний обсяг поетичного твору і не частотність вживання подвійних присудків у мові в цілому, такий показник є значним. Обидва дуплексиви вжито у циклі «Пам'ять». У першому випадку (поезія «Пастораль ХХ ст.») першим компонентом складного присудка виступає дієслово зі значенням стану і прикметник у формі називного відмінка: *Під горою стояла вагітна, як поле, мати* [3, С. 27]. У другій поезії («Тут обелісків ціла рота...») дієслівна частина також виражена дієсловом із значенням стану, але друга частина – це дієприкметник: *Лежать наморені солдати, а не проживши й півжиття* [3, С. 27].

Між дуплексивом і підметом встановлюється специфічний подвійний зв'язок – тяжіння, оскільки опосередковано, через прикметник чи дієприкметник, пов'язується з дієслівним компонентом.

Присудки, що складаються з трьох, чотирьох і більше компонентів, не такі поширені в українській мові, як прості і складні. У визначених поезіях Ліни Костенко лише один раз вжито складний присудок, який відповідає першій запропонованій схемі побудові складного предикатива: Д (допоміжне дієслово) + Д зв. (дієслівна зв'язка у формі інфінітива) + П (предикативний член): *Жінки втомилась бути не прекрасними* [3, С. 51]. Компактний розмір поетичних творів не сприяє частому вживанню багатокомпонентних предикативних членів.

Організаційним і визначальним у реченні є предикативний зв'язок, який реалізується у трьох основних різновидах: координація, співположення, тяжіння.

Предикативний зв'язок, що виникає між підметом і присудком, формує структурну основу простого речення. Специфіка предикативного зв'язку полягає в тому, що він поєднує такі два компоненти, які однаковою мірою передбачають один одного. Він виступає фундаментом визначального різновиду простих речень — двоскладних конструкцій як такий, що здатний, незалежно від наявності інших синтаксичних зв'язків, утворювати просте з формально-синтаксичного погляду речення, напр.: *Природа мудра* (Л. Костенко). Предикативний зв'язок відіграє неоднакову роль у формуванні простого і складного речень. Наявність тільки однієї пари поєднаних предикативним зв'язком головних членів речення (формально-синтаксична монопредикативність простого речення) протиставляється формально-синтаксичній поліпредикативності складного речення. Ця, на перший погляд, кількісна ознака спричинює якісну відмінність конструкцій. Різна роль предикативного зв'язку в організації простого і складного речень виявляється в тому, що для простого двоскладного речення він є визначальним показником його формально-синтаксичної структури, а для складного речення предикативний зв'язок може (звичайно, за наявності у складному реченні предикативних частин як двоскладних простих речень) стати необхідною

внутрішньою синтаксичною якістю його предикативних частин, яка робить їх саме цим типовим (основним) різновидом простого речення. Предикативний зв'язок у типових виявах складного речення не поширюється на стосунки між його предикативними частинами.

Найточніше з приводу мови Ліни Костенко, на нашу думку, сказав Б. Антоненко-Давидович: "Окремо хочеться спинитись на мові поетеси. Серед багатьох своїх сучасників вона чітко вирізняється високою культурою мови своїх творів. В неї нема ні мовної розхристаності, поєднаної з лексичними злиднями, ні синтаксичної і фразеологічної безвідповідальності за слово. Витримана в традиції живої народної мови й класичної спадщини, мова Ліни Костенко багата на розмаїту лексику, характерні ідіоми та соковиті приповідки" [4]. Вивчення структурних типів присудків як головних компонентів речення підтверджує досконалість і вишуканість мови творів поетеси.

Висновки. Отже, аналіз показав, що для поезій Ліни Костенко визначених циклів типовим є вживання складених іменних присудків. Складені іменні присудки мають глибші граматичні й стилістичні можливості, оскільки здатні поєднувати предикативну характеристику з атрибутивною. Спостерігається непродуктивне вживання складених дієслівних присудків. Із визначених конструкцій у всіх випадках використано складені присудки із модальними дієсловами у ролі допоміжного дієслова. Незважаючи на невеликий обсяг поетичних творів, Ліна Костенко епізодично вводить також складні присудки.

Література:

1. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови: підручник К.: Академія, 2004. 406 с.
2. Сучасна українська літературна мова: Морфологія / За ред. І. К. Білодіда. К.: Наук. думка, 1969. 583 с.
3. Ліна Костенко: навч. посібник-хрестоматія / [ідея, упорядкування, інтерпретація творів доктора філологічних наук Григорія Клочека]. Кіровоград: Степова Еллада, 1999. 319 с.
4. Метафора у поетичному мовленні Ліни Костенко. URL : <https://xreferat.com/31/100-2-metaphora-u-poetichnomu-movlenn-l-ni-kostenko.html> (дата звернення: 27.11.2023).

References:

1. Shul'zhuk K. F. (2004). Syntaksys ukrayins'koyi movy: pidruchnyk [Syntax of the Ukrainian language: textbook] K.: Akademiya. [in Ukrainian].
2. Suchasna ukrayins'ka literaturna mova: Morfolohiya (1969). [Modern Ukrainian literary language: Morphology]. K.: Nauk. dumka. [in Ukrainian].
3. Lina Kostenko: navch. posibnyk-khrestomatiya (1999). [Lina Kostenko: teacher. guide-book]. Kirovohrad: Stepova Hellada, [in Ukrainian].
4. Metafora u poetychnomu movlenni Liny Kostenko [Metaphor in the poetic speech of Lina Kostenko]. . (n.d.). xreferat.com/31/100-2-metaphora-u-poetichnomu-movlenn-l-ni-kostenko.html. Retrieved from <https://xreferat.com/31/100-2-metaphora-u-poetichnomu-movlenn-l-ni-kostenko.html> [in Ukrainian].